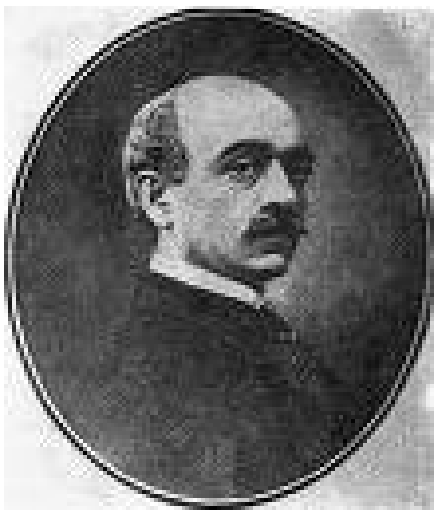

Poeți și critici

În a doua perioadă de creație, după luptele de tinerețe pentru a impune o direcție nouă în literatura română, Titu Maiorescu practică în genere o critică de susținere, cu polemici puține, prin care culege roadele dezvoltării literare și culturale sau combate tendințele adversarilor de a-i diminua succesul. Este ceea ce face și în studiul „Poeți și critici”. Apărut în 1886, la 14 ani de la impunerea „direcției noi”, este, în prima parte, un articol de bilanț, consemnând „direcția sănătoasă a lucrărilor intelectuale în România, împlinirile și creațiile ce se constituie într-un „adevărat progres”: „Alecsandri ne-a înăvuit poezia cu «Ostași noștri» și cu drame, îndeosebi cu «Fântâna Blanduziei»; Eminescu a adus lirica românească la o culme de perfecțiune”. Demne de menționat sunt comediele lui Caragiale, nuvelele lui Slavici, Creangă și Delavrancea, creația poetică a lui Al.Vlahuță.

VIATA DE LICEU
se traieste o singura data!

Maiorescu apreciază că misiunea criticii literare a fost îndeplinită, dar că încă trebuie să vegheze la instaurarea unui climat literar echilibrat, în care, fără a abdica de principiul înlăturării mediocrităților, trebuie temperate și excesele polemice, ce pot frâna mersul pe calea cea bună a culturii române. După această pregătire argumentatică îndelungată, Maiorescu își focalizează atenția asupra criticilor formulate de Vlahuță și Delavrancea împotriva dramelor istorice ale lui Alecsandri, cu referire specială la «Despot-Vodă». Maiorescu recunoaște, ca și la începutul articolului, meritele celor doi scriitori în literatura română, spunând despre aceștia că „sunt dintre scriitorii cu talent ai junei generații”, „oameni de bună-credință și de bună-știință în ale literaturii”. În același timp, criticul le contestă capacitatea de a formula opinii critice întemeiate și justificate teoretic, aducând ca argument opoziția ireductibilă, după părerea lui, între poeți și critici, persoane fiecare specializate în domeniul lor, lipsite de posibile interferențe, ceea ce exemplele ulterioare din literatura română au infirmat cu convingere.

Argumentarea lui Maiorescu are însă farmecul ei. Mai întâi enunță incompatibilitatea celor două instanțe literare: „Între natura poetului și natura criticului este o incompatibilitate radicală.”, apoi le definește competențele. Poetul primește impresii din toate direcțiile, până când acestea depășesc barierele cunoscute ale existenței transpunându-le în formă lirică:

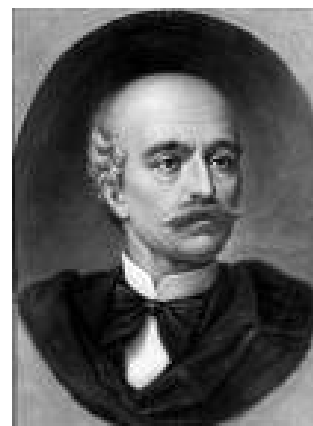
„Poetul este mai întâi de toate o individualitate. De la aceleași obiecte chiar despre care noi toți avem o simțire obișnuită, el primește o simțire așa deosebit de puternică și așa de personală în gradul și în felul ei, încât în el nu numai că se acumulează simțirea până a sparge limitele unei simple impresii și a se revărsa în forma estetică a manifestării, dar însăș această manifestare reproduce caracterul personal fără de care nu poate exista un adevărat poet.”.

Negarea compatibilității poetului cu ipostaza de critic literar se face printr-o comparație cu un fenomen fizic. Poetul se aseamănă cu o prismă, prin care razele de lumină venite din toate direcțiile suferă o dublă răsfrângere, deformând perspectiva și adevărul estetic: „Căci prisma poetului este menită a răsfrânge raza directă a luminei, dar nu este menită a mai răsfrânge raza o dată răsfrântă de o prismă străină.”. Criticul impresionabil în alt fel, la razele de lumină răsfrânge din prisma altcuiva: „Căci criticul este tocmai foarte impresionabil pentru razele răsfrânge din prisma altora, și individualitatea lui este dar consumată în înțelegerea și simțirea altor individualități.”. Concluzia, în spiritul retoricii clasice, vine cu o claritate imbatabilă: „Criticul este din fire transparent; artistul este din fire refractar. Esența criticului este de a fi flexibil la impresiile poezilor; esența poetului este de a fi inflexibil în propria sa impresie. De aceea criticul trebuie să fie mai ales nepărtinitor; artistul nu poate fi decât părtinitor...”. „Puterea intelectuală” a junilor noștri poeți „trebuie întrupată în opere de artă, și nu mistuită în elaborări de critică.”.

Maioreescu demonstrează observările teoretice în practică și pentru aceasta a aruncat „o scrută privire” asupra „poziției lui Alecsandri în literatura română de astăzi”.

„Îndărătul conferinței d-lui Vlahuță, [...] se ascunde o întrebare pe care d-sa însuș nu a pus-o de-a dreptul în fața publicului [...] : cine este mai mare poet, Eminescu sau Alecsandri?

Întrebarea astfel pusă ne pare din capul locului greșită fiindcă este unilaterală și exact vorbind – o confuzie de cuvinte.”

„Ce înțeles poate avea întrebarea cine este mai mare poet? Înțelesul de a măsura incomesurabilele, adică niciun înțeles.”.

În argumentarea sa, criticul realizează o paralelă între două literaturi străine.

Titu Maiorescu consideră că Eminescu și Alecsandri nu pot fi comparați, argumentând: „O asemenea alăturare nu este dreaptă.”.

Criticul subliniază în finalul studiului în ce constă valoarea unică a lui Alecsandri, și anume în totalitatea acțiunii sale literare: el a descris „farmecul limbei române în poezia populară”,

„frumusețea proprie a pământului nostru natal”, a întrupat „iubirea omenească și dorul de patrie”, a scris comedii și drame pentru teatrele din Iași și București.

„A lui liră multicoloră a răsunat la orice adiere ce s-a putut deștepta din mișcarea poporului nostru în mijlocia lui.”.

VIATA DE LICEU

se traieste o singura data!